

## Veiledning

### Endring av alderspensjons- og samordningsreglene for offentlige/offentliglike<sup>1</sup> tjenestepensjonsordninger

(August 2014, desember 2014, oktober 2018, august 2019)

**Regnskapsføring etter IAS 19 og NRS 6 av virkning av endringer av alderspensjons- og samordningsreglene for personer født i 1954 og senere**

#### Bakgrunn

I oktober 2018 publiserte Norsk Regnskapsstiftelse (NRS) en Veiledning om "Endring av samordningsreglene for offentlige/offentliglike tjenestepensjonsordninger" som erstattet tidligere veiledning av desember 2014. I Veiledningen av oktober 2018 ble det konkludert med følgende:

**1. Årskullene født fra og med 1954 til og med 1958**

*Planendring eller avkorting:*

I og med at disse årskullene ikke omfattes av ny OfTP, men beholder opptjening etter gjeldende OfTP også etter 2020, vurderes endringen av samordningsreglene i tråd med IAS19.104 å utgjøre planendring.

*Tidspunkt for innregning av planendring*

IAS 19.103 angir at regnskapsføring av en planendring skal skje på det tidligste av tidspunkt for innregning av omstrukturingsutgifter eller sluttvederlag og når planendringen skjer. For denne Veiledningen er det tidspunktet for når planendring skjer som er utgangspunktet.

**2. Årskullene født fra og med 1959 til og med 1962 og årskullene født fra og med 1963**

*En eller flere hendelser:*

Som følge av avtalen om ny OfTP, har NRS kommet til at virkningstidspunktet for regnskapsmessig innregning av endringen av samordningsreglene må vurderes i lys av avtalen om ny OfTP og må vurderes å være så nært knyttet til nye garantibestemmelser at disse endringene er å anse som en, samlet hendelse.

*Planendring eller avkorting:*

Vurdering gjøres for to undergrupper av de omfattede årskull:

1. Årskullene født fra og med 1959 til og med 1962. Som for de ovenfor omtalte årskull omfattes heller ikke disse årskullene av ny OfTP. Endringen av

---

<sup>1</sup> Med offentlig ordning menes her pensjonsordningen til foretak som har en offentlig tilknytning historisk (for eksempel kraftverk) og som fortsatt har en pensjonsordning i henhold til offentlig tjenestepensjon for sine ansatte

samordningsreglene vurderes således å utgjøre planendring, i likhet med vurderingen for årskullene 1954-1958.

2. Årskullene født fra og med 1963.

I og med at regelverket for ny OfTP ikke foreligger, kan det på nåværende tidspunkt ikke tas stilling til om endring av samordningsreglene utgjør planendring eller avkorting.

***Vedtatt i veiledningen i oktober:***

Endringer knyttet til årskullene 1954 – 1958 vurderes til å utgjøre en planendring.

NRS legger til grunn at planendringsevirkningen for årskullene 1954-1958 først innregnes når oppdatert bransjeavtale foreligger.

Endringer knyttet til årskullene 1959 – 1962 vurderes til å utgjøre en planendring.

For årskullene 1959 og senere vurderes at endringer av samordningsreglene innregnes samtidig med virkningen av nye garanti- og kompensasjonsbestemmelser. Når alle endringer er vedtatt, er det NRS sitt syn at det må foretas vurdering av om det er mulig å foreta en pålitelig måling dersom ikke oppdatert bransjeavtale foreligger.

***Vedtatte endringer i lov/tariffavtaler samt Bransjeavtale:***

Stortinget vedtok endringer av lov om Statens Pensjonskasse, Samordningsloven og enkelte andre lover 11. juni 2019 som har betydning for innholdet i pensjonsløftet innenfor offentlig sektor. Kommunenes Sentralforbund (KS) innarbeidet lovbestemmelsene i tariffavtalen som ble godkjent av partene den 20. juni 2019. De øvrige tariffområder må også godta de nye lovbestemmelsene, jf. avtalen av 3.3.2018 og krav etter overføringsavtalen. I praksis betyr dette at endrede regler for beregning av alderspensjon i OfTP er vedtatt både for statlig og kommunal sektor i juni 2019.

Den 21. juni 2019 tilsluttet medlemmer av Finans Norge som leverer OfTP seg til ny "Avtale om beregnet folketrygd i offentlig tjenstepensjon<sup>2</sup>" ("Bransjeavtale").

Det gjenstår fortsatt noen viktige avklaringer av regelverket:

- Beregning av alderspensjon for dem med særaldersgrense og som er født i 1963 og senere
- Beregning av ny AFP for årskullene 1963 og yngre
- Beregning av alderspensjon for allerede løpende uførepensjoner

**Hovedpunktene i avtalen fra 2018 og som ble lovfestet og tariffestet i juni 2019 er som følger:**

- Avtalen har ett skjæringspunkt ved årskullet 1963.
- Alle årskull fra og med 1954 og til med 1962 beholder dagens tjenstepensjonsordning og dagens AFP-ordning. Årskullene fra og med 1959 og til og med 1962 får en avtrappende individuell garantibestemmelse. Den viktigste endringen for disse årskullene vil bli nye samordningsregler, jf. Sttingsvedtak juni 2018.

---

<sup>2</sup> Avtale inngått mellom leverandører av offentlig tjenstepensjon tilsluttet Finans Norge og benyttes ved beregning av tilbud/anbud i forbindelse med anbudsprosesser og ved inngåelse av forsikringsavtaler for offentlige tjenstepensjonsordninger. Formålet med avtalen er at leverandørene skal ha en mest mulig lik praksis i forhold til hvilke pensjonsbeløp som forsikres gjennom årlig premie og som er bestemmende for oppbygging av premiereserve før overgang til alderspensjon..

- For årskullet 1963 og alle yngre årskull innføres ny OfTP for opptjening fra og med 2020. Den nye pensjonsordningen vil være etter en såkalt påslagsmodell. På samme måte som i folketrygden beregnes en pensjonsbeholdning. Denne samordnes ikke med folketrygden. Alderspensjonsytelsen utbetales livsvarig og beregnes av pensjonsbeholdningen delt på delingstall ved pensjonering. Den kan tas ut fleksibelt mellom 62 år og 75 år.
- Det innføres 3 særskilte "kompensasjonsytelser" i kombinasjon med ny tjenstepensjon:
  - Individuelle (nedtrappende) garantibestemmelser for årskullene 1963 – 1967
  - Overgangstillegg for årskullene 1963 – 1970
  - Betinget tjenstepensjon for dem som ikke kvalifiserer til ny AFP – gjelder alle årskull fra 1963 og yngre

### Oversikt over antatt tidslinje for innføring av de ulike elementene i ny OfTP:

- Årskullene født før 1963 må deles inn i to populasjoner:
  - Årskullene 1954-1958
    - Samtlige endringer for gjennomføring av pensjonsreformen er vedtatt, idet individuell garanti for disse årskullene ble vedtatt i 2010 og nye samordningsregler med folketrygden for gjeldende pensjonsordning ble vedtatt juni 2018
  - Årskullene 1959-1962:
    - Nye samordningsregler med folketrygden for gjeldende pensjonsordning ble vedtatt juni 2018
    - Nye individuelle garantiregler vedtatt juni 2019
- Årskullene født fra og med 1963 og som ikke har særaldersgrense:
  - Nye samordningsregler med folketrygden for gjeldende pensjonsordning ble vedtatt juni 2018
  - Ny tjenstepensjonsordning ble vedtatt juni 2019
  - Nye individuelle garantiregler for årskullene 1963-1967 ble vedtatt juni 2019. Garantireglene har annet innhold enn for årskullene født før 1963.
  - Regler for overgangstillegg for årskullene 1963-1970 og betinget tjenstepensjon for alle årskull fra og med 1963 og yngre ble vedtatt juni 2019.
  - Ny bransjestandard for beregning av ny folketrygd, samordningsregler, garantier og påslagsmodellen ble vedtatt juni 2019.
- Årskullene født fra og med 1963 og som har særaldersgrense:
  - Nye tjenstepensjonsregler antas vedtatt 2020 eller senere.
  - For årskullet født i 1963 er det vedtatt at de skal ha dagens bruttopensjon fram til 67 år.
- Felles for årskullene født fra og med 1963:
  - Ny offentlig AFP-ordning forventes vedtatt tidligst i 2020. Det er sagt i "god tid før 2025". Det avventes avklaring om endringer i privat AFP som forventes avklart i løpet av 2019.
- Løpende alderspensjoner:
  - Det er ingen kjente endringer - beregningen av disse forblir uendret.
- Løpende uførepensjoner:
  - Det er ikke avklart hvordan alderspensjonen for disse skal beregnes. Det forventes avklaring av dette i 2020.

### Veiledningens innhold

Denne Veiledningen omhandler på hvilket tidspunkt vedtatte endringer av alderspensjons- og samordningsreglene for nåværende offentlig tjenstepensjonsordning skal anses å ha skjedd for foretak som følger NRS 6 eller IAS 19, herunder vurdering av tidspunkt for innregning av virkning. Veiledningen drøfter også hvordan innregningen skal skje.

Drøftelsen skjer med utgangspunkt i reguleringen i IAS 19. NRS 6 tilsier samme forståelse som etter IAS 19. Innen GRS utgjør denne veiledningen en fortolkning av NRS 6. Veiledninger anvendes generelt som god regnskapsskikk fra og med tidspunktet for veiledningen.

Innenfor et område som er regulert av IASB, kan bindende fortolkning av IFRS-standardene bare avgis av IASB selv ved fortolkningsorganet IFRS Interpretation Committee. Veiledninger fra NRS vil begrense seg til anvendelsen av reglene på norske forhold. Der denne type veiledning gir uttrykk for at noe skal følges, representerer dette hvordan NRS mener at IFRS-standardene er å forstå på det området.

Nytt for denne veiledningen sammenlignet med Veiledningen fra oktober 2018, er at mange avklaringer som ikke forelå i oktober 2018 nå er på plass. Det gjelder blant annet ny bransjeavtale for samordnet alderspensjon (bruttopensjon), individuell garanti og uttaksalder for påslagspensjon og betinget tjenstepensjon.

Virkningstidspunkt for regnskapsmessig innregning vurderes separat for tre hovedgrupper av årskull:

1. Årskullene født fra og med 1954 til og med 1958
2. Årskullene født fra og med 1959 til og med 1962
3. Årskullene født fra og med 1963

### Vurdering

#### 1. Årskullene født fra og med 1954 til og med 1958

*Planendring eller avkorting:*

Vurderingen gjøres med utgangspunkt i IAS 19 hvor følgende regulering fremkommer:

- IAS 19.104 - En endring av en ordning skjer når et foretak innfører eller trekker tilbake en ytelsesbasert pensjonsordning eller endrer ytelsene som skal betales under en eksisterende ytelsesbasert pensjonsordning.
- IAS19.105 - En avkorting skjer når et foretak i vesentlig grad reduserer antallet ansatte som omfattes av en ordning. En avkorting kan skje som følge av en isolert hendelse, for eksempel stengning av en fabrikk, opphør av en virksomhet eller avvikling eller utsettelse av en ordning.

I og med at disse årskullene ikke omfattes av ny OfTP, men beholder opptjening etter gjeldende OfTP også etter 2020, vurderes endringen av samordningsreglene i tråd med IAS19.104 å utgjøre planendring.

*Tidspunkt for innregning av planendring*

IAS 19.103 angir at regnskapsføring av en planendring skal skje på det tidligste av tidspunkt for innregning av omstrukturingsutgifter eller sluttvederlag og når planendringen skjer. For denne Veiledningen er det tidspunktet for når planendring skjer som er utgangspunktet.

Med hensyn til nærmere forståelse av hva som menes med «når planendringen skjer», kan man med utgangspunkt i Basis for Conclusions punkt 158 samt internasjonal praksis normalt legge til grunn følgende:

- Ved planendringer som reduserer ytelsene er det normalt at avtalen må være juridisk bindende for de involverte parter
- Ved planendringer som øker ytelsene er det normalt det tidligste av juridisk bindende avtale og tidspunktet for når det har oppstått en underforstått plikt etter IAS 19.61.

Endring av samordningsreglene forventes isolert sett å medvirke til en reduksjon av de årlige ytelsene, men virkningen forventes i det vesentligste å bli motvirket av de eksisterende garantibestemmelser. Det er således det juridisk bindende tidspunkt som vurderes å være det naturlige utgangspunktet.

For disse årskullene utgjør det vedtatte regelverk samtlige nødvendige endringer som følge av pensjonsreformen. Endringen av samordningsreglene er akseptert av partene og lovendring er vedtatt. Det legges således til grunn at planendringen knyttet til samordningsreglene er juridisk bindende, og dermed anses å ha skjedd med virkning fra juni 2018.

*Er virkningen av endringen av samordningsreglene for årskullene 1954-1958 pålitelig målbar?*

For dagens OfTP foreligger det nå en oppdatert bransjeavtale for beregning av ytelser fra Folketrygden som aktørene som leverer OfTP er omforent om. I og med at bransjeavtalen har innvirkning på fastsettelsen av nivået på premiebetaling fra arbeidsgiver, kan det anses som både forsvarlig og fornuftig å legge parametere fra denne bransjeavtalen til grunn også for regnskapsformål i beregningen av planendringsvirkning, pensjonsopptjening og pensjonsforpliktelse for tjenestepensjonsordningen.

Den oppdaterte bransjeavtalen av 21. juni 2019 vurderes til å ivareta pålitelig måling av og medføre et forventningsrett estimat for regnskapsformål i beregningen av planendringsvirkning, årets pensjonsopptjening samt pensjonsforpliktelse for tjenestepensjonsordningen. Denne bransjeavtalen benyttes derfor som beste estimat for folketrygden, samordning og garantier. I den grad det foreligger særegne forhold ved bestanden, skal beregningsparametrene i bransjeavtalen tilpasses for å ivareta kravet om forventningsrett estimat. Siden bransjeavtalen forelå i juni 2019, anses dette som innregningstidspunkt.

## **2. Årskullene født fra og med 1959 til og med 1962**

*En eller flere hendelser:*

Virkningstidspunktet for regnskapsmessig innregning av endringen av samordningsreglene må vurderes i lys av avtalen om ny OfTP og må vurderes å være så nært knyttet til nye garantibestemmelser at disse endringene er å anse som en, samlet hendelse.

Dette standpunktet begrunnes med en forståelse av at avtalen er fremforhandlet som en samlet løsning og det er den samlede løsningen som er basisen for partenes aksept av og undertegnelse av avtalen. Denne oppfatningen underbygges også av innholdet i prosessavtalen for fremforhandling av ny OfTP, datert 1. desember 2017 mellom Regjeringen, arbeidstakerorganisasjoner og arbeidsgiverorganisasjoner. De nye samordningsreglene må derfor, etter NRS sin vurdering, ses i sammenheng med garanti- og kompensasjonsbestemmelsene – det er samvirkningen av nye samordnings- og garanti-/kompensasjonsbestemmelser som er avtalt. Nye samordningsregler ble vedtatt i 2018, og nye garanti- og kompensasjonsbestemmelser ble vedtatt juni 2019.

### *Planendring eller avkorting:*

Det vises til omtale ovenfor med hensyn til vurderingskriterier etter IAS 19.

Som for de ovenfor omtalte årskull omfattes heller ikke disse årskullene av ny OfTP. Endringen av samordningsreglene vurderes således å utgjøre planendring, i likhet med vurderingen for årskullene 1954-1958.

### *Tidspunkt for innregning av planendring:*

Det vises til omtale ovenfor med hensyn til vurderingskriterier etter IAS 19.

Endring av samordningsreglene forventes isolert sett å medvirke til en reduksjon av de årlige ytelsene, men virkningen forventes å bli delvis motvirket av nye garanti-/kompensasjonsbestemmelser. Det er således det juridisk bindende tidspunkt som vurderes å være det naturlige utgangspunktet.

For disse årskullene vurderes at endringer av samordningsreglene innregnes samtidig med virkningen av nye garanti- og kompensasjonsbestemmelser. Dette ut fra en vurdering av at samvirkningen mellom samordning og garanti-/kompensasjonsbestemmelser var en så vesentlig forutsetning for avtalen mellom partene at dette betraktes som en, samlet hendelse. Nye garanti-/kompensasjonsbestemmelser ble vedtatt juni 2019 og innregning skjer dermed i juni 2019.

### **3. Årskullene født fra og med 1963**

For disse årskullene er det vedtatt juni 2018/juni 2019:

- Endringene av samordningsreglene
- Omregning av opptjening frem til 2020 til oppsatt alderspensjon
- Garantiregler og overgangstillegg,
- Ny opptjening i påslagsmodellen og betinget tjenestepensjon fra 2020.

### *En eller flere hendelser:*

NRS kommet til at virkningstidspunktet for regnskapsmessig innregning av endringen av samordningsreglene må vurderes i lys av avtalen om ny OfTP og må på samme måte som for kullene født før 1963 vurderes ut fra at det er samvirkningen mellom samordning, garanti/kompensasjonsbestemmelser, ny påslagsmodell og betinget tjenestepensjon som er en vesentlig forutsetning for avtalen mellom partene.

### *Planendring eller avkorting:*

Det vises til omtale ovenfor med hensyn til vurderingskriterier etter IAS 19.

De vedtatte endringene av pensjonsløftet for disse årskullene, vurderes samlet å utgjøre en planendring. Dette begrunnes med at det overordnede pensjonsløftet er i behold, men at det skjer endringer i vilkårene. Endringene vurderes samlet, siden samvirkningen mellom de ulike delene av avtalen var en vesentlig forutsetning for avtalen.

### *Tidspunkt for innregning av planendring:*

Det vises til omtale ovenfor med hensyn til vurderingskriterier etter IAS 19. Etter som endringene i OfTP er å forstå som en samlet planendring, må innregningen skje i juni 2019, jf. IAS 19.103.

### **Oppsummering**

Alle endringene for alle årskull vurderes som en planendring som innregnes i juni 2019.

### **Regnskapsmessig håndtering av forhold som ennå ikke er vedtatt**

Det er som tidligere beskrevet tre forhold som ennå ikke er vedtatt:

- Beregning av alderspensjon for dem med særaldersgrense og som er født i 1963 og senere
- Beregning av ny AFP for årskullene 1963 og yngre
- Beregning av alderspensjon for allerede løpende uførepensjoner

Inntil nye regler er vedtatt, gjelder de gamle reglene. Disse tre forhold beregnes derfor ut fra gjeldende regelverk, inntil nye vedtak foreligger.

### **Tilbaketrekking av Veiledning fra 2018**

Veiledning fra NRS fra oktober 2018 «Endring av samordningsreglene for offentlige/offentliglike tjenstepensjonsordninger» avløses av denne Veiledningen og trekkes derfor tilbake.